

FÖRSTAINSTANSRÄTTENS DOM
(tredje avdelningen i utökad sammansättning)
den 16 juli 1998 *

I de förenade målen T-202/96 och T-204/96,

Andrea von Löwis och **Marta Alvarez-Cotera**, konferenstolkar, Genève (Schweiz), företrädna av advokaten Gerard van der Wal, verksam vid Hoge Raad der Nederlanden och i Bryssel, delgivningsadress: Aloyse May, 31, Grand-rue, Luxemburg,

sökande,

varvid den sistnämnda sökanden stöds av

Förbundsrepubliken Tyskland, företrädd av Ernst Röder, Ministerialrat, förbundsekonominministeriet, Bonn (Tyskland), i egenskap av ombud,

intervenient,

mot

Europeiska gemenskapernas kommission, företrädd av Peter Oliver, rättstjänsten, i egenskap av ombud, delgivningsadress: rättstjänsten, Carlos Gómez de la Cruz, Centre Wagner, Kirchberg, Luxemburg,

svarande,

* Rättegångsspråk: engelska.

angående talan om återbetalning av den gemenskapsskatt som avdragits från sökandenas löner sedan den 1 januari 1989,

meddelar

FÖRSTAINSTANSRÄTTEN
(tredje avdelningen i utökad sammansättning)

sammansatt av ordföranden V. Tiili samt domarna C. P. Briët, K. Lenaerts, A. Potocki och J. D. Cooke,

justitiesekreterare: byrådirektören A. Mair,

med hänsyn till det skriftliga förfarandet och efter det muntliga förfarandet den 5 maj 1998,

följande

Dom

Tillämpliga bestämmelser i tvisten

- 1 Artikel 13 i Protokoll om Europeiska gemenskapernas immunitet och privilegier av den 8 april 1965 (nedan kallat protokollet) har följande lydelse:

”Gemenskapens tjänstemän och övriga anställda skall vara skyldiga att betala skatt till gemenskaperna på de löner och arvoden de får av gemenskaperna enligt de villkor och det förfarande som rådet på förslag från kommissionen har fastställt.

De skall vara befriade från nationella skatter på de löner och arvoden de får av gemenskaperna.”

- 2 Sedan år 1970 har kommissionen och Association internationale des interprètes de conférence (internationell sammanslutning för konferenstolkar, nedan kallad AIIC) slutit femåriga ramavtal (nedan kallade ramavtalen), vilka innehåller de arbetsvillkor och villkor om ekonomisk ersättning som har fastställts för frilansande konferenstolkar som har anställts för att tillgodose gemenskapsinstitutionernas behov.
- 3 Enligt artikel 1 första stycket i ramavtalen är de ”tillämpliga, oavsett tjänstgöringsort, på frilansande konferenstolkar som har anställts av kommissionen i enlighet med villkoren som anges i de föreskrifter om konferenstolkar som gäller vid den institution vid vilken de utför sina tjänster”.
- 4 I ingressen till det ramavtal som slöts den 9 december 1988 (nedan kallat 1988 års ramavtal) konstaterade avtalskontrahenterna att Europaparlamentet, med stöd av artikel 78 i anställningsvillkoren för övriga anställda i Europeiska gemenskaperna (nedan kallade anställningsvillkoren för övriga anställda), uttog gemenskapsskatt på frilansande tolkars löner som anställts för dess räkning. De parter som undertecknade 1988 års ramavtal ansåg därför att det var önskvärt, ”med hänsyn till de exklusiva skattebestämmelser som följer av tillämpningen av artikel 78 i anställningsvillkoren för övriga anställda, att inom skatteområdet säkerställa likabehandling av alla frilanstolkar”.

- 5 Följande angavs därför i artikel 8 i 1988 års ramavtal, vilket trädde i kraft den 1 januari 1989:

”Frilanstolkar som anställs av kommissionen för samtliga gemenskapsinstitutioners räkning skall omfattas av den skatt till gemenskaperna som har införts genom artikel 13 i [protokollet].

Ingen skall omfattas av det föregående stycket som inte är medborgare i en av gemenskapens medlemsstater, om institutionen inte bestämmer något annat.”

- 6 För att beakta det särskilda fallet med frilanstolkar som är bosatta i ett tredje land, infördes i artikel 8 i det ramavtal som slöts den 15 september 1994, för perioden mellan den 1 januari 1994 och den 31 december 1988 (nedan kallat 1994 års ramavtal), ett tredje stycke med följande lydelse:

”Vid beskattning i ett tredje land av den ersättning som utbetalas av kommissionen skall, med avvikelse från första stycket, den uttagna gemenskapsskatten återbetalas till frilanstolken mot uppvisande av handlingar som styrker den nationella beskattningen, dock begränsat till ett belopp som motsvarar den nationella skatten.”

- 7 Vad beträffar enskilda tvister anges i artikel 23 i ramavtalen att om tvisten inte har kunnat lösas i det administrativa förfarande som anges i artikel 22, får frilanstolken väcka talan vid EG-domstolen, som tillerkänns behörighet i anställningsavtalen, med stöd av artikel 42 i EKSG-fördraget, artikel 181 i EG-fördraget och artikel 153 i Euratomfördraget.

- 8 I artikel 23 andra stycket preciseras att om något annat inte anges i ramavtalet, i dess bilagor eller i de individuella anställningsavtalen, skall belgisk rätt tillämpas på avtalsförhållandet mellan frilanstolken och institutionerna.
- 9 I praktiken anställs frilansande konferenstolkar med kort varsel, per telefon eller telefax, för en tid som vanligtvis är begränsad till några dagar. Avtalet formaliseras sedan genom en skriftlig bekräftelse som undertecknas av bägge parter.
- 10 I denna bekräftelse preciseras att anställningen regleras dels i de föreskrifter om frilanstolkar som har antagits av den institution vid vilken tolken utför sina tjänster, dels i gällande ramavtal. I bekräftelsen hänvisas även till klausulen om behörig domstol i artikel 23 i ramavtalet.

Faktiska omständigheter i målet

- 11 Andrea von Löwis är tyska och Marta Alvarez-Cotera är spanska och schweiziska. De är bosatta i Schweiz sedan år 1964 respektive år 1970. Båda två är verksamma som frilanstolkar vid gemenskapens institutioner. Andrea von Löwis har sedan år 1973 utfört sådant arbete under cirka 125—135 dagar om året och Marta Alvarez-Cotera har sedan mars 1986 utfört sådant arbete under cirka 40—50 dagar om året.
- 12 Till följd av att kommissionen har uttagit gemenskapsskatt på frilanstolkars löner sedan den 1 januari 1989, har sökandena riskerat att utsättas för en dubbelbeskattning av denna lön, på grund av möjligheten att den omfattas av schweizisk inkomstskatt.

- 13 Med stöd av artikel 22 i 1994 års ramavtal begärde Marta Alvarez-Cotera och Andrea von Löwis, den 23 april 1996 respektive den 8 juli 1996, att kommissionen skulle återbetala den gemenskapsskatt som de hade betalat sedan år 1989.
- 14 Efter att direktören för direktoratet "Konferenser" vid den gemensamma tjänsten för "tolkning och konferenser" avslagit deras begäran, framförde sökandena likadana framställningar till de behöriga generaldirektörerna.
- 15 Dessa avslogs också, genom beslut av den 25 september 1996 respektive den 21 oktober 1996, med motiveringen att sökandena före år 1994 hade tillhandahållit sina tolktjänster med fullständig kännedom om de ramavtal som slutits med AIIC och att artikel 8 tredje stycket i 1994 års ramavtal endast kunde få verkningar för de tjänster som utfördes från och med år 1994. För att gemenskapsskatten skulle återbetalas med stöd av denna bestämmelse, krävde kommissionen att sökandena företedde handlingar som styrkte att inbetalningar verkligen hade gjorts till den schweiziska skattemyndigheten.

Förfarande

- 16 Genom ansökningar som inkom till förstainstansrättens kansli den 9 december 1996 väckte sökandena talan i förevarande mål om återbetalning av gemenskapsskatt.
- 17 Den 22 maj 1997 ansökte Förbundsrepubliken Tyskland om att få intervensera i mål T-204/96, till stöd för sökanden. Denna ansökan beviljades i beslut av den 11 juli 1997.

- 18 Genom beslut av den 18 november 1997 förenades målen T-202/96 och T-204/96 vad gällde det muntliga förfarandet och domen, med stöd av artikel 50 i rättegångsreglerna.
- 19 Målen, som inledningsvis tilldelades den tredje avdelningen, hänsköts till den tredje avdelningen i utökad sammansättning genom beslut av förstainstansrätten av den 4 februari 1998, fattat med stöd av med bestämmelserna i artiklarna 14 och 51 i rättegångsreglerna.
- 20 På grundval av referentens rapport beslutade förstainstansrätten (tredje avdelningen i utökad sammansättning) att inleda det muntliga förfarandet. Som en processledande åtgärd anmodades kommissionen att lämna vissa uppgifter till förstainstansrätten.
- 21 Parterna utvecklade sin talan och svarade på förstainstansrättens muntliga frågor vid förhandlingen den 5 maj 1998.

Parternas yrkanden

- 22 Sökandena har yrkat att förstainstansrätten skall

— uppta deras talan till sakprövning,

— ogiltigförklara besluten av den 25 september 1996 respektive den 21 oktober 1996,

- fastställa att uttaget av gemenskapsskatt på sökandenas löner är olagligt och/eller ogiltigförklara artikel 8 i ramavtalet,
- förordna om återbetalning av den gemenskapsskatt som har uttagits av kommissionen och/eller som har betalats av sökandena från och med den 1 januari 1989 fram till och med den dag när dom meddelas i målen, jämte ränta på 8 procent eller enligt lag, samt
- förplikta kommissionen att ersätta rättegångskostnaderna.

23 Kommissionen har yrkat att förstainstansrätten skall

- ogilla talan, samt

- förplikta sökandena att ersätta rättegångskostnaderna.

24 Intervenienten i mål T-204/96 har yrkat att förstainstansrätten skall bifalla yrkandet om återbetalning av gemenskapsskatten.

Den rättsliga beskaffenheten av sökandenas anställningsförhållande

25 Det är ostridigt mellan parterna att sökandena, i sin egenskap av extraanställda tolkar som är anställda på grundval av kortvariga avtal som vid upprepade tillfällen förnyas från år till år, inte är att anse som tjänstemän eller anställda i gemenskaperna i den mening som avses i anställningsvillkoren för övriga anställda (domstolens domar av den 11 juli 1985 i mål 43/84, Maag mot kommissionen, REG 1985, s. 2581, punkt 23, och i mål 111/84, Cantisani, REG 1985, s. 2671, punkt 13), utan som avtalsparter vilkas förhållande till kommissionen, enligt artikel 23 i ramavta-

len, regleras i belgisk privaträtt vad beträffar alla frågor som inte regleras i de individuella anställningsavtalen och i ramavtalen.

26 Härav följer att respektive talan är grundad på avtal.

Upptagande till sakprövning

Invändningen om att förstainstansrätten inte skulle vara behörig

Parternas argumentation

27 Kommissionen har gjort gällande att förstainstansrätten inte är behörig att avgöra dessa två mål, eftersom de avser avtal som slöts före den 1 augusti 1993, beträffande vilka talan skulle ha väckts på annat sätt vid EG-domstolen. I artikel 3 andra stycket i rådets beslut 93/350/Euratom, EKSG, EEG av den 8 juni 1993 om ändring av rådets beslut 88/591/EKSG, EEG, Euratom, om upprättandet av Europeiska gemenskapernas förstainstansrätt (EGT L 144, s. 21, svensk specialutgåva, område 1, volym 3, s. 21, nedan kallat rådets beslut) begränsas förstainstansrättens behörighet att pröva talan som, liksom i detta fall, väcks av fysiska personer enligt en klausul om behörig domstol till att enbart omfatta tvister om verkställigheten av avtal som har slutits efter att beslutet har trätt i kraft, vilket skedde den 1 augusti 1993.

28 Sökandena, i huvudsak understödda av intervenienten, har invänt att förstainstansrätten är behörig att pröva respektive talan, eftersom denna väcktes efter ikraftträdandet av 1994 års ramavtal och avser ett stadigvarande rättsligt förhållande till

kommissionen, i form av flera kortvariga avtal, vilket det vore olämpligt att pröva separat.

Förstainstansrättens bedömning

- 29 I förevarande mål ifrågasätts lagenligheten av uttaget av gemenskapsskatt, som har gjorts med stöd av likalydande bestämmelser i de två tillämpliga ramavtalen för år 1989—1994 respektive år 1994—1998, på den lön som kommissionen har utbetalat till sökandena enligt successiva individuella avtal med i huvudsak samma innehåll som har slutits efter den 1 januari 1989.
- 30 Under dessa omständigheter står det i överensstämmelse med god rättskipning och sökandenas rättsliga skydd att förstainstansrätten prövar tvisterna i deras helhet, oavsett om de individuella anställningsavtalen har slutits före eller efter ikraftträdandet av rådets beslut (jämför domstolens dom av den 1 juli 1982 i mål 109/81, *Porta mot kommissionen*, REG 1982, s. 2469, punkt 10).
- 31 Följaktligen skall kommissionens invändning om att förstainstansrätten inte skulle vara behörig förkastas.

Invändningen om rättegångshinder avseende fel rättsmedel

- 32 Kommissionen har i huvudsak klandrat sökandena för att försöka kringgå den grundläggande skillnaden mellan en talan på grundval av avtal och en talan om ogiltigförklaring. Närmare bestämt kan sökandena varken beteckna kommissionens åtgärder för att avsluta det avtalsenliga administrativa förfarandet som beslut eller yrka att dessa skall ogiltigförklaras.

- 33 Sökandena har invänt att deras tvist inte endast utgör en privat tvist, eftersom kommissionen, genom sitt olagliga uttag av gemenskapsskatt, inte har handlat som en avtalspart, utan i egenskap av offentlig myndighet.
- 34 Förstainstansrätten kan inskränka sig till att konstatera att sökandena, i enlighet med vad som framgår av deras yrkanden, har begärt att denna, i enlighet med den avtalsmässiga beskaffenheten av förevarande tvister, skall förplikta kommissionen att återbetala gemenskapsskatten till dem, och att de därvid har gjort gällande att det saknas rättslig grund för bestämmelserna i ramavtalen, på grundval av vilka skatten har uttagits.
- 35 Härav följer att kommissionens invändning om rättegångshinder skall förkastas.

Invändningarna om rättegångshinder avseende överträdelse av rättegångsreglerna

- 36 Kommissionen har för det första gjort gällande att sökandena i strid med artikel 44.5a har underlåtit att till sina ansökningar foga en kopia av de av sina anställningsavtal som innehåller en klausul om behörig domstol.
- 37 Sökandena har invänt att de i vederbörlig ordning, tillsammans med ansökningarna, har ingivit såväl de tillämpliga ramavtalen som ett exemplar av deras anställningsavtal, i enlighet med den ovannämnda bestämmelsen.
- 38 Förstainstansrätten konstaterar att sökandena i föreskriven ordning till sina ansökningar har fogat en kopia av det anställningsavtal som innehåller skiljedomsklau-

sulen, i enlighet med vad som anges i artikel 44.5a i rättegångsreglerna, och att de på grund av det likalydande innehållet i bestämmelserna inte var tvungna att förete alla de anställningsavtal som efterhand har slutits.

39 För det andra har kommissionen klandrat sökandena för att inte exakt ha angivit med vilket belopp gemenskapsskatt har uttagits på deras löner.

40 Sökandena har uppgivit att de bestrider att gemenskapsskatt överhuvudtaget skall uttas på deras löner och att det förhållandet att det saknas uppgifter om det exakta beloppet inte kan medföra att deras talan inte skulle kunna upptas till sakprövning.

41 Förstainstansrätten anser sig, på grundval av den väckta talan, kunna pröva såväl huruvida det uttag av gemenskapsskatt som kommissionen har gjort principiellt sett var tillåtet som yrkandena om återbetalning. Det är nämligen ostridigt att de sistnämnda avser belopp som kommissionen själv har uttagit, varför denna måste kunna fastställa storleken av dessa belopp.

42 För det tredje har kommissionen gjort gällande att sökandena inte ens har försökt ange på grundval av vilken rättsregel de har rätt att ifrågasätta artikel 8 i de två relevanta ramavtalen, vilket är en uppenbar överträdelse av skyldigheten att lämna en "kortfattad framställning av grunderna", i den mening som avses i artikel 44.1 c i rättegångsreglerna.

43 Sökandena menar däremot att de korrekt har redogjort för skälen till att de anser att kommissionen felaktigt har tillämpat artikel 8 i ramavtalen på dem.

- 44 Förstainstansrätten konstaterar att sökandena under åberopande av relevanta gemenskapsrättsliga bestämmelser klart har gjort gällande att kommissionen inte hade behörighet att göra de omtvistade skatteuttagen.
- 45 Under dessa omständigheter skall invändningarna om rättegångshinder avseende överträdelse av rättegångsreglerna förkastas.

Invändningen om rättegångshinder avseende sökandenas samtycke till uttaget av gemenskapsskatt

- 46 Kommissionen har gjort gällande att sökandena har godtagit att de varit skyldiga att betala gemenskapsskatt sedan år 1989 och att de följaktligen försöker erhålla återbetalning av gemenskapsskatt efter att ha väntat flera år med att väcka talan.
- 47 Förstainstansrätten anser att det finns anledning att pröva denna invändning tillsammans med saken i målet, eftersom den utgör en väsentlig del av denna.

Prövning i sak

Parternas argumentation

- 48 Sökandena, i huvudsak understödda av intervenienten i mål T-204/96, har påpekat att rådet, på grundval av artikel 13 i protokollet, i sin förordning (EEG, Euratom, EKSG) nr 260/68 av den 29 februari 1968 om villkoren för och förfarandet vid

skatt till Europeiska gemenskaperna (EGT L 56, s. 8; svensk specialutgåva, område 1, volym 1, s. 45) har angivit villkoren och tillvägagångssättet för att utta gemenskapsskatt på de löner som gemenskaperna utbetalar till sina tjänstemän och övriga anställda.

49 Eftersom frilanstolkar varken är tjänstemän eller övriga anställda i gemenskaperna i den mening som avses i anställningsvillkoren för övriga anställda, har kommissionen gjort ett uppenbart rättsligt fel när den har gjort avdrag för gemenskapsskatt från deras löner med stöd av artikel 8 i ramavtalen, vilka har slutits med en privaträttslig internationell sammanslutning och omfattas av civilrätten.

50 Kommissionen har invänt att frilanstolkarnas skyldighet att betala gemenskapsskatt är grundad på avtal, vilket betyder att sökandena, enligt principen pacta sunt servanda, inte kan bestrida lagenligheten av deras avtal såvida inte bedrägeri, felaktigheter, tvång eller andra liknande omständigheter föreligger. Kommissionen menar dessutom att artikel 8 i ramavtalen inte kan särskiljas från de andra bestämmelserna i ramavtalen.

Förstainstansrättens bedömning

51 Genom artikel 13 första stycket i protokollet infördes det en skatt till gemenskaperna på de löner som dessa utbetalar till sina tjänstemän och övriga anställda.

52 På grundval av denna bestämmelse har det i artikel 2 i ovannämnda förordning nr 260/68 föreskrivits en skyldighet för personer som omfattas av tjänsteföreskrifterna eller av anställningsvillkoren för övriga anställda, med undantag för lokalt anställda, att betala denna gemenskapsskatt.

- 53 Eftersom sökandena, i sin egenskap av frilanstolkar, varken kan betraktas som tjänstemän eller som anställda i den mening som avses i anställningsvillkoren för övriga anställda, har kommissionen inte lagligen kunnat utta gemenskapsskatt på de löner som denna har utbetalat till sökandena sedan den 1 januari 1989.
- 54 Dessutom följer det av systematiken i artikel 13 i protokollet att skyldigheten, i första stycket, för tjänstemän och övriga anställda i gemenskaperna att betala gemenskapsskatt på den lön som gemenskaperna utbetalar till dem, i enlighet med andra stycket i bestämmelsen måste få till följd att vederbörande befrias från nationell skatt på samma löner.
- 55 Denna princip preciseras i artikel 2 a i rådets förordning (Euratom, EKSG, EEG) nr 549/69 av den 25 mars 1969 om fastställande av de grupper av tjänstemän och övriga anställda i Europeiska gemenskaperna som skall omfattas av vissa bestämmelser i protokollet (EGT L 74, s. 1; svensk specialutgåva, område 1, volym 1, s. 51), i dess senaste lydelse enligt förordning nr 3163/94 av den 19 december 1994 (EGT L 335, s. 6; svensk specialutgåva, område 1, volym 3, s. 226), enligt vilken enbart personer som omfattas av tjänsteföreskrifterna eller av anställningsvillkoren för övriga anställda, med undantag för lokalt anställda, omfattas av bestämmelserna i artikel 13 andra stycket i protokollet.
- 56 Detta betyder att de löner som kommissionen utbetalar till sökandena faller under medlemsstaternas fiskala behörighet.
- 57 Således har kommissionen även åsidosatt medlemsstaternas fiskala behörighet genom att göra de omtvistade uttagen av gemenskapsskatt.

- 58 Följaktligen skall sökandenas yrkanden om återbetalning bifallas. Skäl föreligger inte att bifalla de invändningar som kommissionen har framfört på grundval av sökandenas påstådda samtycke till uttaget av gemenskapsskatten och av att det inte skulle vara möjligt att skilja på bestämmelserna i ramavtalen (se ovan punkt 50). Varken avtalsparternas vilja eller jämvikten i ett avtal kan nämligen åberopas för att erhålla verkställighet eller bibehållande av otillättna skyldigheter.
- 59 Av vad som har anförts ovan följer att kommissionen skall förpliktas att till sökandena återbetala de belopp som den under beteckningen gemenskapsskatt rättsstridigt har uttagit på utbetalda löner sedan den 1 januari 1989, jämte dröjsmålsränta enligt belgisk lag från och med dagen för den första begäran om återbetalning från respektive sökande (se ovan punkt 13) till dess full betalning sker.

Rättegångskostnader

- 60 Enligt artikel 87.2 i rättegångsreglerna skall tappande part förpliktas att ersätta rättegångskostnaderna, om detta har yrkats. Sökandena har yrkat att kommissionen skall förpliktas att ersätta rättegångskostnaderna. Eftersom kommissionen har tappat målet, skall sökandenas yrkande bifallas.
- 61 Förbundsrepubliken Tyskland, som har intervenerat i mål T-204/96, skall i enlighet med artikel 87.4 första stycket i rättegångsreglerna bära sin rättegångskostnad.

På dessa grunder beslutar

FÖRSTAINSTANSRÄTTEN
(tredje avdelningen i utökad sammansättning)

följande dom:

- 1) Kommissionen förpliktas att till sökandena återbetala de belopp som den under beteckningen gemenskapsskatt har uttagit på de löner som den har utbetalat till sökandena sedan den 1 januari 1989, jämte dröjsmålsränta enligt belgisk lag från och med dagen för den första begäran om återbetalning från respektive sökande till dess full betalning sker.
- 2) Sökandenas yrkanden ogillas i övrigt.
- 3) Kommissionen skall ersätta rättegångskostnaderna.
- 4) Förbundsrepubliken Tyskland skall bära sin rättegångskostnad.

Tiili

Briët

Lenaerts

Potocki

Cooke

Avkunnad vid offentligt sammanträde i Luxemburg den 16 juli 1998.

H. Jung

V. Tiili

Justitiesekreterare

Ordförande